

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **Mgr. M. Š.**, proti žalovanému: **Úřad pro ochranu osobních údajů**, se sídlem Pplk. Sochora 27, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 27. 5. 2013, č. j. 11 Ca 296/2009 – 105,

takto:

I. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 27. 5. 2013, č. j. 11 Ca 296/2009 – 105, **se zrušuje.**

II. Rozhodnutí předsedy Úřadu pro ochranu osobních údajů ze dne 6. 8. 2009, zn. SPR-1635/09-18, a rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů ze dne 9. 4. 2009, zn. SPR-1635/09-5, **jsou nicotná.**

III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o žalobě.

IV. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti 5.000 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 27. 5. 2013, č. j. 11 Ca 296/2009 – 105, byla odmítnuta žaloba podaná žalobcem (dále jen stěžovatel“) proti rozhodnutí předsedy Úřadu pro ochranu osobních údajů (dále je „předseda Úřadu“) ze dne 6. 8. 2009, zn. SPR-1635/09-18, kterým byl zamítnut rozklad a potvrzeno rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů (dále jen Úřad“) ze dne 9. 4. 2009, zn. SPR-1635/09-5, jímž nebylo vyhověno stěžovatelovým návrhům. V odůvodnění usnesení městský soud uvedl, že při posouzení charakteru žádosti podané podle ust. § 21 zákona č. 101/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně osobních údajů“), je třeba vycházet

z usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 9. 2012, č. j. 1 As 93/2009 - 273. Úřad napadeným rozhodnutím splnil svoji povinnost podle ust. § 29 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně osobních údajů a § 42 zákona č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, tj. informoval subjekt údajů o vyřízení jeho podnětu. Napadené rozhodnutí předsedy Úřadu nenaplňuje materiální znaky rozhodnutí ve smyslu ust. § 65 s. ř. s., neboť se jím nezakládají, nemění ani neruší práva či povinnosti, ani se závazně neurčuje, že osoba určitá práva má či nemá. Podání stěžovatele bylo pouze podnětem k zahájení řízení z moci úřední a žádné správní řízení na jeho základě nebylo zahájeno. Proto nemůže být stěžovatel tímto rozhodnutím dotčen ve své právní sféře. Je přitom nerozhodné, že napadený úkon Úřadu má formu rozhodnutí. Městský soud tedy dospěl k závěru, že rozhodnutí předsedy Úřadu je vyloučeno ze soudního přezkumu na základě ust. § 70 písm. a) s. ř. s., a proto žalobu odmítl podle ust. § 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 68 písm. e) s. ř. s.

Proti tomuto usnesení podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodu podle ust. § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., ve které namítal, že městským soudem provedený výklad usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 9. 2012, č. j. 1 As 93/2009 - 273 je výkladem absurdním a naprosto svévolným. Dne 22. 3. 2004 se stěžovatel obrátil na soud s návrhem na zahájení řízení, který byl usnesením soudu ze dne 30. 6. 2005 postoupen Úřadu, který byl nečinný a popíral svojí kompetenci k vedení návrhového řízení. Proto stěžovatel podal žalobu na ochranu proti nečinnosti správního orgánu a rozsudkem městského soudu ze dne 30. 1. 2009, č. j. 8 Ca 469/2008 - 64, byla Úřadu uložena povinnost vydat rozhodnutí o jeho návrhu. Na základě tohoto rozsudku vydal Úřad dne 9. 4. 2009 meritorní rozhodnutí, kterým byl stěžovatelův návrh zamítnut. Na základě podaného rozkladu vydal předseda Úřadu dne 6. 8. 2009 meritorní rozhodnutí, kterým byl rozklad zamítnut, a rozhodnutí Úřadu bylo potvrzeno. Nejednalo se o žádné sdělení či informaci o vyřízení podnětu, ale o meritorní rozhodnutí o návrhu na zahájení řízení podaném dne 22. 3. 2004. Posuzováno optikou usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 9. 2012, č. j. 1 As 93/2009 - 273, jsou napadená správní rozhodnutí nicotná, což je důvod pro vyslovení jejich nicotnosti podle ust. § 76 odst. 2 s. ř. s., nikoliv důvod pro odmítnutí žaloby podle ust. § 70 s. ř. s. Skutkově a právně jde o obdobnou věc, jaká byla rozhodována městským soudem pod sp. zn. 8 Ca 290/2009 a 10 Ca 155/2009. V prvním případě městský soud rozsudkem ze dne 28. 6. 2012, č. j. 8 Ca 290/2009 - 83, rozhodnutí Úřadu prohlásil za nicotná. Ve druhém případě žalobu věcně projednal a rozsudkem ze dne 16. 12. 2011, č. j. 10 Ca 155/2009 - 90, žalobu zamítl. Na základě kasační stížnosti Nejvyšší správní soud pak rozsudkem ze dne 22. 4. 2013, č. j. 7 As 83/2012 - 45, tento rozsudek městského soudu zrušil a napadená rozhodnutí Úřadu prohlásil za nicotná. Mezi základní znaky právního státu podle čl. 1 odst. 1 Ústavy patří důvěra v právo, předvídatelnost soudních rozhodnutí, a tedy i právo na to, aby soudy ve skutkově a právně obdobných věcech rozhodovaly shodně a nikoliv odlišně. V této souvislosti stěžovatel poukázal na nálezy Ústavního soudu ze dne 9. 7. 1998, sp. zn. III. ÚS 268/98, ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. I. ÚS 98/04 a ze dne 20. 9. 2006, sp. zn. II. ÚS 566/05, a na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 8. 2004, č. j. 2 Afs 47/2004 - 83. Právní závěr městského soudu nemá oporu ve spisovém materiálu a je s ním v extrémním rozporu, což zakládá nejen nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu, ale představuje zároveň svévolné rozhodnutí v tom smyslu, jak je tento pojem definován v ustálené judikatuře Ústavního soudu, např. v nálezech ze dne 16. 1. 2003,

sp. zn. III. ÚS 747/2000, ze dne 31. 8. 2004, sp. zn. IV. ÚS 289/03 a ze dne 31. 5. 2007, sp. zn. II. ÚS 283/06. V důsledku rozhodnutí městského soudu došlo k porušení stěžovatelova základního práva na soudní a jinou právní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Zároveň městský soud nerespektoval čl. 90 Ústavy, podle kterého jsou soudy povolány především k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu právům. Ačkoliv se stěžovatel od 22. 3. 2004 stanoveným postupem domáhá svého práva, nedomohl se ani po devíti letech trvání řízení ničeho jiného, než nesmyslného rozhodnutí soudu, které ignoruje právo i jiná vydaná rozhodnutí ve skutkově a právně obdobných věcech. Proto stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadené usnesení městského soudu a vyslovil nicotnost žalobou napadených rozhodnutí.

Úřad se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnil s názorem stěžovatele. Z důvodů vyplývajících jak z usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 9. 2012, č. j. 1 As 93/2009 - 273, tak souvisejícího rozsudku téhož soudu ze dne 22. 4. 2013, č. j. 7 As 83/2012 - 45, resp. rozhodnutí zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb. (např. usnesení ve věcech vedených pod sp.zn. Konf 56/2009, Konf 11/2011, Konf 94/2011, Konf 10/2011, Konf 27/2011 a Konf 53/2012) vyplývá, že Úřad neměl v dané věci pravomoc rozhodnutí vydat, a to přesto, že mu to bylo uloženo správním soudem na základě žaloby na ochranu proti nečinnosti. Úřad k výše uvedené judikatuře doplnil, že věc mu byla postoupena usnesením Městského soudu v Praze ze dne 30. 6. 2005, č. j. 53 Co 417/2004 - 50, které nabylo právní moci dne 2. 8. 2005. Citované usnesení tak bylo vydáno za účinnosti zákona č. 439/2004 Sb., která nastala dne 26. 7. 2004, a kterým byla jednoznačně přenesena pravomoc k rozhodování individuálních sporů mezi subjektem údajů a správcem na soudy. Je tedy zřejmé, že pravomoc Úřadu k vydání rozhodnutí od počátku schází.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě podané kasační stížnosti napadené usnesení v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a přitom sám neshledal vady uvedené v odstavci 4, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Otázku pravomoci Úřadu a obecných soudů ve věcech ochrany osobních údajů podle ust. § 21 zákona o ochraně osobních údajů již několikrát řešil zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., např. v usnesení ze dne 24. 2. 2010, č. j. Konf 56/2009 - 7, ze dne 8. 3. 2011, č. j. Konf 94/2011 - 8 a ze dne 29. 3. 2013, č. j. Konf 57/2012 - 10. V těchto usneseních bylo vysloveno, že od účinnosti zákona č. 439/2004 Sb., tj. od 26. 7. 2004, není Úřad příslušný k rozhodování o soukromoprávních sporech mezi subjektem údajů a správcem, a k rozhodování o těchto sporech je příslušný soud.

Rovněž rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 4. 9. 2012, č. j. 1 As 93/2009 - 273, publikované pod č. 2732/2013 Sb. NSS, dospěl k závěru, že „*§ 29 zákona nezakládá žalovanému pravomoc vést správní řízení o žádostech subjektů údajů, a že § 21 v odst. 3 či 4 neupravuje možnost subjektů údajů podávat žádosti o uložení nápravných opatření ze strany žalovaného zpracovatelům či správcům osobních údajů, a o kterých by žalovaný musel rozhodovat. Protože žalovanému nebyla tato pravomoc svěřena, je zřejmé, že opačný výklad by vedl k rozporu s Ústavou i s Listinou, jak již uvedeno. Pokud subjekt údajů*

neuspěje u žalovaného se svým podnětem, může se ochrany svých práv domoci žalobou na ochranu osobnosti dle § 13 občanského zákoníku, na který § 21 zákona o ochraně osobních údajů odkazuje. Projednání nároku subjektu údajů na zajištění opatření k nápravě způsobené nemateriální újmy a náhradu škody svěřil zákon o ochraně osobních údajů do pravomoci soudů v občanském soudním řízení a totéž potvrdila judikatura zvláštního senátu, jak je uvedeno výše.“

V daném případě usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 6. 2005, č. j. 53 Co 417/2004 - 50, jímž bylo rozhodnuto o zastavení řízení a postoupení věci Úřadu, nabylo právní moci dne 2. 8. 2005, tedy za účinnosti zákona č. 439/2004 Sb. Následně rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 30. 1. 2009, č. j. 8 Ca 469/2008 - 64, byla Úřadu uložena povinnost vydat rozhodnutí ve věci do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku. Proto Úřad vázán tímto rozsudkem vydal dne 9. 4. 2009 prvostupňové rozhodnutí a dne 6. 8. 2009 rozhodnutí o rozkladu.

Podle ust. § 76 odst. 2 s. ř. s. zjistí-li soud, že rozhodnutí trpí takovými vadami, které vyvolávají jeho nicotnost, vysloví rozsudkem tuto nicotnost i bez návrhu.

Vymezením nicotnosti správního rozhodnutí se podrobně zabýval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v rozsudku ze dne 22. 7. 2005, č. j. 6 A 76/2001 – 96, publikovaný pod č. 793/2006 Sb. NSS. Jak vyplývá z tohoto rozsudku vady, které způsobují nicotnost, jsou např. absolutní nedostatek pravomoci, absolutní nepříslušnost rozhodujícího správního orgánu (nikoliv však pouhý nedostatek funkční příslušnosti), zásadní nedostatky projevu vůle vykonavatele veřejné správy (absolutní nedostatek formy, neurčitost, nesmyslnost), uložení plnění, které je trestné nebo absolutně nemožné, uložení povinnosti nebo založení práva něčemu, co v právním smyslu vůbec neexistuje, nedostatek právního podkladu k vydání rozhodnutí, např. uložení povinnosti podle zrušeného právního předpisu. Nicotný akt nelze měnit, proto je nicotností automaticky stiženo i rozhodnutí o odvolání či o rozkladu, které mění nicotné rozhodnutí správního orgánu I. stupně. V daném případě byl Úřad nucen vydat rozhodnutí přesto, že od účinnosti zákona č. 439/2004 Sb. neměl pravomoc je vydávat. Jednalo se tedy u něj o absolutní nedostatek pravomoci. Proto se jedná o nicotná rozhodnutí.

Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud napadené usnesení městského soudu podle ust. § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. zrušil, a protože pro takový postup byly splněny podmínky již v řízení před městským soudem, vyslovil současně nicotnost správních rozhodnutí. Ve věci rozhodl v souladu s ust. § 109 odst. 2 věta prvá s. ř. s., podle něhož rozhoduje o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud kromě zrušení napadeného usnesení rozhodl i o nicotnosti správních rozhodnutí, rozhodl v souladu s ust. § 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s. také o náhradě nákladů za řízení o žalobě. Tento výrok se opírá o ust. § 60 odst. 1 věta první s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel sice měl v řízení o žalobě úspěch, a proto má právo na náhradu nákladů řízení, které mu vznikly, ale protože

mu byl uhrazený soudní poplatek ve výši 2.000 Kč již městským soudem vrácen a žádné další náklady mu nevznikly, bylo rozhodnuto tak, jak je uvedeno ve výroku.

Nejvyšší správní soud rozhodl podle ust. § 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s. rovněž o náhradě nákladů za řízení o kasační stížnosti. Tento výrok se opírá o ust. § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Protože stěžovatel měl v řízení o kasační stížnosti úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení, které mu vznikly zaplacením soudního poplatku v částce 5.000 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. ledna 2014

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu